

LIITE 1

TOIMINTAKERTOMUS 2019

Sosiaalilääketieteen yhdistys (SLY) on poikkitieteellinen ja valtakunnallinen eri ammattiryhmistä ja tieteenaloilta tulevien tutkijoiden ja muiden väestön terveydestä sekä terveyden ja yhteiskunnan vuorovaikutuksesta kiinnostuneiden yhteinen keskustelufoorumi. Yhdistys toimii suomalaisen kansanterveyden tutkimuksen alalla tutkijoiden ja tutkimuslaitosten yhdyssiteenä.

Sosiaalilääketieteen yhdistyksen toiminnan tavoite on erilaisin tilaisuuksin, aloittein ja lausunnoin edistää sosiaalilääketieteen ja sen lähialojen tutkimusta ja koulutusta sekä vaikuttaa sosiaali- ja terveyspolitiikkaan. Yhdistyksen tärkeä vaikutuskanava on sen julkaisema Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti.

1. JÄSENISTÖ

Jäseniä oli toimintavuoden päättyessä kaikkiaan 472. Jäsenistössä ovat edustettuina useat eri tieteenalat, kuten kansanterveystiede, sosiaalipolitiikka, sosiologia, väestötiede, epidemiologia, yleislääketiede, hammaslääketiede, hoitotiede, ravitsemustiede, psykologia ja farmasia. Opiskelijajäseniä ja yli 65-vuotiaita jäseniä oli yhteensä 127. Yhdistykseen liittyi vuoden 2019 aikana 35 henkilöä. Yhdistyksestä erosi 38 henkilöä.

2. HALLITUS JA TOIMIHENKILÖT

Yhdistys järjesti sääntömääräisen vuosikokouksen ja syyskokouksen. Yhdistyksen hallitus kokoontui toimintavuoden aikana yhdeksän kertaa. Lisäksi pidettiin kaksi sähköpostikokousta. Yhdistyksen hallitukseen kuuluivat seuraavat henkilöt:

FT Peija Haaramo, THL, puheenjohtaja

Professori Tea Lallukka, Helsingin yliopisto, varapuheenjohtaja

Varsinaiset jäsenet:

FT Noora Berg, THL

Professori Mika Gissler, THL

Professori Ilmo Keskimäki, THL

FT Hannamaria Kuusio, THL

FT Piia Lavikainen, Itä-Suomen yliopisto

FT Ulla-Sisko Lehto, THL

FT Dos. Tomi Mäki-Opas, Itä-Suomen yliopisto

Professori Sakari Suominen, Turun yliopisto, Folkhälsan

TtM Laura Pääkkö, Tampereen yliopisto

FT Susanna Raulio, THL

Varajäsenet:

Dos. Eva Roos, Folkhälsan

Dos. Mikko Laaksonen, Eläketurvakeskus

Professori Ossi Rahkonen, Helsingin yliopisto

VTM Sauli Jäppinen, Kela

FT Dos. Minna Mänty, Helsingin yliopisto

Yhdistyksen sihteerinä toimi Sanni Helander, taloussihteerinä Paula Jääskeläinen ja jäsensihteerinä Laura Pääkkö. Yhdistyksen kirjanpidon hoiti Munther Yrityspalvelut (Y-tunnus 2559730-9). Toiminnantarkastajina toimivat Tiina Pensola ja Jukka Kärkkäinen sekä varatoiminnantarkastajina Lotta Hautamäki ja Lauri Vuorenkoski.

3. SOSIAALILÄÄKETIETEELLINEN AIKAKAUSLEHTI

Sosiaalilääketieteellisestä Aikakauslehdestä (SLA) ilmestyi sen 56. toimintavuotena neljä numeroa. Lehden levikki oli noin 600 lehteä per numero. Pääosa tilaajista oli SLY:n jäseniä. Muita tilaajia olivat yhteisöt ja kirjastot.

Lehden toimitukseen kuuluivat päätoimittajana yliopistonlehtori, VTT Riikka Lämsä (Helsingin yliopisto) ja toimitussihteerinä VTM Suvi Määttä (Helsingin

kaupunki). Toimituskuntaan kuuluivat yliopistonlehtori, dosentti Maijaliisa Erkkola (Helsingin yliopisto), yliopistonlehtori, dosentti Leena Forma (Helsingin yliopisto), yliopistonlehtori, YTT Minna Kaarakainen (Itä-Suomen yliopisto), yliopistonlehtori, dosentti Hanna Konttinen (Helsingin yliopisto), erikoistutkija, dosentti Marko Manninen (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos), professori Sakari Suominen (Turun yliopisto) ja projektipäällikkö, TtT Anja Terkamo-Moisio (Itä-Suomen yliopisto).

Vuoden 2019 aikana lehdessä julkaistiin 19 Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV:n) suosittaman vertaisarviointikäytännön mukaisesti vertaisarvioitua alkuperäistä tutkimukseen perustuvaa artikkelia tai katsausta. Lehteen tarjottiin vuoden aikana 45 artikkelikäsikirjoitusta, joista osa on edelleen arviointiprosessissa. Arviointin läpikäyneistä käsikirjoituksista hyväksyttiin julkaistavaksi noin 54 %. Vertaisarvioimattomia kirjoituksia julkaistiin yhteensä 21.

Vuoden neljäs numero oli teemanumero ”Ilmastokriisi – kohti kestävää kansanterveyttä”, johon oli haettu kirjoituksia avoimella hakuilmoituksella. Teemanumerossa julkaistiin aiheen tiimoilta pääkirjoitus, kolme alkuperäistutkimusta, kaksi katsausta ja kolme puheenvuoroa. Teemanumeron toimittivat Maijaliisa Erkkola, Mikael Fogelholm ja Tiina Silvasti.

Uutena kirjoitustyyppinä aloitettiin Tieteestä politiikkaa -puheenvuorot, joiden ajatuksena on antaa ääni heille, jotka käyttävät tutkimustuloksia omassa työssään virkamiehinä ja päättäjinä tai vievät tieteellisesti tutkittua tietoa poliittiseen valmistelutyöhön ja päätöksentekoon. Tieteen ja politiikan rajapinnalla liikkuvan kirjoitussarjan tavoitteena on luoda vuoropuhelua ja sitä kautta ehkäistä vastakkainasettelua.

Vuonna 2019 aloitettiin myös lehden oma podcast. Podcasteissa lehdessä julkaisseet kirjoittajat keskustelevat yhteisestä temasta podcastin toimittajan kanssa. Podcastien tavoitteena oli löytää lehdelle uusia lukijoita, lisätä julkaistujen artikkeleiden näkyvyyttä ja lisätä lehden osallistumista yhteiskunnalliseen

keskusteluun. Podcastin toimittajana toimi YTM Mia Niemi. Ensimmäisen podcastin aiheena oli mielenterveys ja toisen ilmasto ja terveys.

4. YHDISTYKSEN JA LEHDEN TALOUS

Yhdistyksen talous oli vuonna 2019 vakaalla pohjalla. Tuloja saatiin jäsenmaksuista ja SLA:n irtonumeroiden myynnistä. Yhdistys sai Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) myöntämän kansainvälisen toiminnan avustuksen ja julkaisutuen lehdelle. Lisäksi yhdistykselle myönnettiin Suomen Tiedekustantajien apurahaa 1800 euroa lehden podcastien tuottamiseen ja lehden näkyvyyden parantamiseen. Lehden toimitussihteerille ja yhdistyksen sihteerille, jäsensihteerille ja taloussihteerille maksettiin palkkaa. Lehden päätoimittaja sai tehtävästään palkkion. Lehden kirjapainona toimi Kirjapaino Hermes Oy.

5. YHDISTYKSEN TOIMINTA JA TIETEELLISET KOKOUKSET

Sosiaalilääketieteen yhdistyksessä kulunut vuosi 2019 oli epävirallisesti kestävän kehityksen teemavuosi. Kestävän kehityksen teema nousi esille yhdistyksen kevät- ja syysseminaarissa ja SLA:n Ilmastokriisi -teemanumerossa (no 4/2019).

SLY järjesti 13.5.2019 iltapäiväseminaarin Ilmastomuutoksen terveysvaikutukset Helsingissä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella. Tilaisuudessa puhujina toimivat tutkija Päivi Meriläinen THL:lta, tutkija Paavo Järvensivu BIOS-tutkimusyksiköstä, Sirpa Sarlio STM:stä sekä tutkimusprofessori emerita Elina Hemminki. Seminaarissa oli noin 70 osallistujaa, joista muutama seurasi seminaaria etäyhteydellä.

Perinteinen seminaaritapahtuma Terveydenhuoltotutkimuksen päivät järjestettiin aiempaan tapaan kaksipäiväisenä 7.–8.11.2019 Tampereella. Ensimmäisen seminaaripäivän teemana oli Kestävä terveydenhuolto ja jatkokoulutuspainotteisen toisen päivän aihe oli Sustainable health care. Tapahtuman pääjärjestäjä oli Terveydenhuoltotutkimuksen jaos, ja yhteistyökumppaneina järjestämisessä toimivat Tampereen yliopiston

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta ja THL. Päiville tarjotut abstraktit esitettiin rinnakkaissessioissa ensimmäisenä seminaaripäivänä.

Yhdistyksessä on aiemmin ollut seitsemän jaosta: käyttäytymislääketieteen, lisääntymisterveyden, mielenterveyden, ruokatutkimuksen, terveydenhuoltotutkimuksen ja terveys sosiologian jaokset, sekä lääkejaos. Vuonna 2019 yhdistys toteutti hallituksen aloitteesta jaosuotoisen järjestäytymisen kokonaistarkastelun. Yhteistyössä jaosten yhteyshenkilöiden kanssa nähtiin, että tämänhetkisen toiminnan kannalta ei ole järkevää pitää yllä jaoksia, joilla ei ole toimintaa tai joiden toiminta on erittäin vähäistä. Jaoksia jäi yhdistystoimintaan jäljelle kaksi: Käyttäytymislääketieteen jaos ja Terveystutkimuksen jaos. Jatkossa yhdistys pyrkii määrittelemään toimintansa pääpainopistealueet ja tuomaan ne selkeästi esiin jäsenilleen esim. verkkosivuilla.

Jäsenkirjeet lähetettiin kevät- ja syyskokouskutsun yhteydessä kaikille yhdistyksen jäsenille. Jäsenkirjeissä tiedotettiin ajankohtaisista aiheista ja välitettiin yhdistyksen ajankohtaiset terveiset. Syksyn jäsenkirjeen mukana yhdistyksen jäsenille tarjottiin mahdollisuutta ottaa käyttöön sähköinen lukuoikeus SLA:n journal.fi -palveluun. Yhdistyksen viestinnässä käytettiin edelleen myös yhdistyksen sähköpostilistaa ja sosiaalisen median kanavista Facebookia ja Twitteriä. Ajankohtaisista teemoista keskustelua yhdistyksessä nostatti seminaarien ja julkaisujen lisäksi yhdistyksen podcast Soundcloud -palvelussa. Yhdistyksen jäsenyys Tiedekustantajien liitossa astui voimaan.

Yhdistys myöntää vuosittain matka-apurahaa nuorille tutkijoille EUPHA-kokoukseen tai muuhun vastaavaan kokoukseen osallistumiseen. Tänä vuonna matka-apuraha myönnettiin Anna Seppäselle, Hanna Rinteelle ja Misha Henrikssonille (kullekin 1000 €). Vuonna 2019 yhdistys jakoi kolmatta kertaa opinnäytetyöpalkinnon korkeatasoisesta sosiaalilääketieteellisestä opinnäytetyöstä. Tunnustuspalkinnon suuruus oli 200 € ja se myönnettiin Katja Kuukalle Tampereen yliopistoon laaditusta tutkielmasta "Luonnon hyvinvointi, ihmisen terveys. Ekososiaalinen näkökulma terveyden edistämiseen".

6. SÄÄNTÖMÄÄRÄISET KOKOUKSET

Yhdistyksen sääntömääräinen vuosikokous pidettiin 13.5.2019 Helsingissä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella yhdistyksen järjestämän iltapäiväseminaarin jälkeen. Vuosikokouksessa käsiteltiin edellisen vuoden toimintakertomus ja tilinpäätös ja annettiin hallitukselle vastuuvapaus.

Sääntömääräinen syyskokous pidettiin 7.11.2019 Tampereella Terveydenhuoltotutkimuksen päivien yhteydessä. Kokouksessa valittiin vuoden 2019 hallitus, puheenjohtajisto ja toiminnantarkastajat sekä hyväksyttiin vuoden 2019 toimintasuunnitelma sekä talousarvio.

7. JAOKSET (Liite 1)

Yhdistyksessä toimi vuonna 2019 kaksi jaosta:

- 1) Käyttätymislääketieteen jaos
- 2) Terveydenhuoltotutkimuksen jaos

8. KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Yhdistys kuului edellisten vuosien tapaan World Federation of Public Health Associationiin (WFPHA), Nordiska Förbundet för Socialmediciniin ja European Public Health Associationiin (EUPHA).

Professori Mika Gissler toimi WFPHA:n yhteyshenkilönä. WFPHA:n maailman kansanterveyskonferenssi järjestettiin edellisen kerran vuonna 2007. WFPHA:n yleiskokous järjestettiin Genevessä toukokuussa 2019. Seuraava maailmankokous järjestetään Italian Roomassa 12-17.10.2020 yhdessä Italian kansanterveysyhdistyksen ja EUPHA:n kanssa.

Pohjoismaisten sosiaalilääketieteen yhdistysten (Nordiska Förbundet för Socialmedicin, the Associations of Public Health in the Nordic Countries) vertaisarvioidun julkaisun Scandinavian Journal of Public Health Suomen edustajina hallintoneuvostossa (Executive Board) toimivat professori Sakari Suominen varsinaisena jäsenenä ja hallintoneuvoston puheenjohtajana, sekä professori Ilmo Keskimäki varajäsenenä. Lehden toimituksensuomenkielisenä jäsenenä toimi tutkimusprofessori Marianna Virtanen. Toimitusneuvoston (Editorial Committee) Suomen edustajina olivat professori Jussi Huttunen, professori Eero Lahelma ja professori Elianne Riska. Vuosi 2019 oli lehden 47. vuosikerta ja se ilmestyi kahdeksan kertaa vuodessa. Lehden artikkelit ovat alkaen vuodesta 1973 verkossa (<http://sjp.sagepub.com/content/by/year>). Lehteä kustantaa Sage Journals, ja se on hyväksytty yleisimpiin viitetietokantoihin. Sosiaalilääketieteen yhdistyksen jäsenillä on ollut mahdollista tilata lehti jäsenhintaan. Lehti julkaisee artikkeleita kansanterveystieteen alueelta, mutta sen erityisenä painoalueena ovat Pohjoismaat ja kehitysmaat.

Sosiaalilääketieteen yhdistys on toiminut edellisvuosien tapaan aktiivisesti myös Euroopan kansanterveystieteen yhdistyksessä (European Public Health Association EUPHA), joka on eurooppalaisten kansanterveysalan tieteellisten ja ammatillisten järjestöjen kattojärjestö. Vuonna 2019 EUPHA:an kuului 41 jäsenjärjestöä, 26 instituutiota (Suomesta THL), seitsemän yksityishenkilöä eri maista sekä kaksi jäsenjärjestöä Euroopan ulkopuolelta. Professori Ilmo Keskimäki kuuluu EUPHA:n Past Presidents Committee'hen. Järjestön hallintoneuvostossa (Governing Board) SLY:tä edusti FT Hannamaria Kuusio. Tieteellisessä neuvostossa (Scientific Committee) SLY:tä edusti professori Ossi Rahkonen.

EUPHA julkaisee European Journal of Public Health -lehteä yhdessä Oxford University Press -kustantamon kanssa. Vuonna 2019 julkaistiin lehden 29. vuosikerta. Lehti on Euroopan laajalevikkisimpiä kansanterveysalan tieteellisiä lehtiä (viiden vuoden impact factor 3,069). Lehdestä ilmestyi vuonna 2019 kuusi numeroa sekä neljä supplementtinumeroa. Lehden artikkelitarjonta koostuu epidemiologian, terveydenhuoltotutkimuksen, hallinnon, etiikan ja lainsäädännön,

terveystaloustieteen, sosiaalitieteiden sekä ympäristöterveyden alan kirjoituksista. Lehti tarjoaa foorumin keskustella kansainvälisistä terveydenhuollon ja kansanterveyden kysymyksistä. Sosiaalilääketieteen yhdistyksen jäsenillä on mahdollisuus liittyä EUPHA:n henkilöjäseniksi erillistä vuosimaksua vastaan (8 euroa vuonna 2019). Henkilöjäsenyyteen kuuluvia etuja ovat lukuoikeus EJPH:n sähköiseen versioon, sekä alennus EUPHA:n konferenssin osallistumismaksussa.

EUPHA:n vuosikokous ja kahdestoista Euroopan kansanterveyskokous järjestettiin 23.11.2019 Ranskan Marseillessa. Kokoukseen osallistui 2429 kansanterveyden asiantuntijaa lähes 84 eri maasta. SLY:n jäsenet Hannamaria Kuusio ja Ilmo Keskimäki osallistuivat vuosikokouksen yhteydessä järjestettyyn EUPHA:n hallintoneuvoston kokoukseen.

LIITE 1: JAOSTOJEN TOIMINTA 2019

1) Käyttäytymislääketieteen jaos

Sosiaalilääketieteen yhdistyksen Käyttäytymislääketieteen jaoksen vuoden 2019 toimintakertomus

1. Jäsenistö

Käyttäytymislääketieteen jaos (KLJ) on vuonna 2019 pysynyt suurin piirtein samankokoisena kuin edellisenä vuonna. Jaoksella oli vuoden lopussa 92 jäsentä ja tiedotuslistalla 121 henkilöä.

2. Hallitus ja muut jaoksen tehtävissä toimivat henkilöt

Sakari Suominen, professori, Höskolan i Skövde; Kansanterveystiede, Turun yliopisto (puheenjohtaja); Hanna Konttinen, VTT, Sosiologian laitos, Helsingin yliopisto (varapuheenjohtaja); Olli Kiviruusu, VTT, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL), Helsinki (sihteeri); Ulla-Sisko Lehto, FT, THL, Helsinki (varsinainen jäsen); Carola Ray, FT, Folkhälsanin tutkimuskeskus, Helsinki (varsinainen jäsen); Tomi Mäki-Opas, FT, Yhteiskuntatieteiden laitos, Itä-Suomen yliopisto (varajäsen); Martti T. Tuomisto, professori, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta (Psykologia), Tampereen yliopisto (varajäsen). Sakari Suominen ja Ulla-Sisko Lehto toimivat jaoksen yhdyshenkilöinä Sosiaalilääketieteen yhdistyksen hallituksessa.

3. Jaoksen tarkoitus

Jaoksen päätehtävänä on ollut toimia yhteistyöverkostona alan tutkijoiden välillä ja tähän liittyen jaoksella on alan ajankohtaisista asioista ja tapahtumista tiedottamista varten sähköpostilista, suomen- ja englanninkieliset verkkosivut Sosiaalilääketieteen yhdistyksen sivujen yhteydessä (http://www.socialmedicine.fi/kayttaytymislaaketieteen_jaos) sekä Facebook-ryhmä. Jaoksen toimintaan on kuulunut yhteisten hankkeiden edistäminen Sosiaalilääketieteen yhdistyksessä sekä toimialaltaan läheisissä suomalaisjärjestöissä (Terveyspsykologian jaos, Suomen epidemiologinen seura jne.).

4. Kansallinen toiminta

Vuoden 2019 vuosikokous järjestettiin 30. tammikuuta 2019 Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella Helsingissä. Ennen vuosikokousta jaoksen puheenjohtaja Sakari Suominen piti esitelmän aiheesta ”Kieliryhmien terveyserot Suomessa – totta vai myytti?”.

Jaoksen hallituksen jäsenet osallistuivat aktiivisesti Terveyspsykologian päivien 29.-30.10.2019 järjestelyihin sekä organisoivat päiville symposiumit ”Syömiskäyttäytyminen ja ruokavalinnat” (pj Hanna Konttinen) ja ”Digitaalinen media, lapset, nuoret ja hyvinvointi” (pj Olli Kiviruusu).

5. Kansainvälinen toiminta

Käyttäytymislääketieteen jaoksen jäsenten panos kansainvälisen kattojärjestön (International Society of Behavioral Medicine, ISBM) toiminnassa on edelleen ollut merkittävä ja jaos on ISBM Governing Council’in jäsenjaos. Vuonna 2019 prof. Martti Tuomisto on ollut jäsenenä käyttäytymislääketieteen aseman vahvistamista tarkastelevassa neuvostossa (Council of the ISBM Taskforce of definition, goals and organization). Vuonna 2019 jatkettiin myös Pohjoismaisen yhteistyöverkoston (Nordic Network of Behavioral Medicine, NNBM) rakentamista ja vahvistamista.

2) Terveydenhuoltotutkimuksen jaos

Terveydenhuoltotutkimuksen jaos perustettiin vuonna 1992. Samana vuonna Sosiaalilääketieteen yhdistys järjesti ensimmäisen terveydenhuoltotutkimuksen seminaarin. Jaoksen tavoitteena on kiinnittää huomiota ajankohtaisiin terveydenhuoltoon liittyviin kysymyksiin, esitellä uutta ja tärkeää terveydenhuoltotutkimusta sekä tarjota suomalaisille terveydenhuoltotutkijoille mahdollisuuden vaihtaa ajatuksia tutkimuksistaan. Jaoksen toiminta on keskittynyt seminaarien ja muiden tilaisuuksien järjestämiseen.

Jaos järjestää joka toinen vuosi Terveydenhuoltotutkimuksen päivät. Vuonna 2019 järjestetyt päivät kokosivat tutkijoita ja terveydenhuollon toimijoita Tampereen

yliopistolle. Ensimmäisenä päivänä teemana oli ”Kestävä terveydenhuolto”, ja toisena päivänä järjestettiin perinteisesti jatkokoulutusseminaari aiheesta ”Sustainable Health Care.” englanniksi. Terveydenhuoltotutkimuksen päivien abstraktikirja julkaistiin ja tapahtumaa varten luotiin oma aihetunniste #THTpaivat2019. Päivien aktiivisena organisoijana toimivat Sosiaalilääketieteen yhdistyksen lisäksi, Tampereen yliopisto ja THL.

Jaosta Sosiaalilääketieteen yhdistyksen hallituksessa edusti professori Ilmo Keskimäki. Jaoksen keskeinen kansainvälinen yhteys on European Public Health Associationin (EUPHA) Health Services Research –jaosto. Jaos julkaisee jäsenkirjettä, jonka voi tilata jaoston kotisivulta (<https://eupha.org/health-services-research>). EUPHA:n henkilöjäsenet voivat liittyä Health Services Research -jaoksen jäseniksi päivittämällä jaostietonsa omaan jäsenprofiilinsa EUPHA:n verkkosivuilla <http://www.eupha.org>.

SLY:n terveydenhuoltotutkimuksen jaoksen yhteyshenkilöinä toimivat Jutta Pulkki (jutta.pulkki@uta.fi), Pekka Rissanen (pekka.rissanen@uta.fi) ja Ilmo Keskimäki (ilmo.keskimaki@thl.fi).